

نحوه انجام تن سنجی کودکان

کارگاه آموزشی

" نحوه اجرای مطالعه شاخص های چندگانه سلامت و جمعیت در جمهوری اسلامی ایران "

مهر ماه ۱۳۸۹

معاونت بهداشت

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

موسسه ملی تحقیقات سلامت

جمهوری اسلامی ایران

دانشگاه علوم پزشکی تهران

- یک سوم مرگ کودکان به علت سوء تغذیه است.
- هدف از این بخش، بررسی شیوع سوء تغذیه در کودکان بر اساس سه شاخص کم وزنی، کوتاه قدی و لاغری است.
- ملزومات داده های تن سنجی:
 - قد
 - وزن
 - جنس
 - سن

- زمان تکمیل بخش تن سنجی:
- تکمیل پرسشنامه کودکان برای تمام کودکان کمتر از ۵ سال خانوار
- ❖ استثناء: لزوم مصاحبه با فرد دیگر و یا قصد مادر و یا کودک برای ترک محل
- توجه: اطمینان از ثبت داده های تن سنجی هر کودک در پرسشنامه مربوط به خودش

تن سنجی		Anthropometry	
پس از آنکه پرسشنامه های تمام کودکان تکمیل شد، قد و وزن هر کودک را اندازه گیری کنید و در محل مربوطه در زیر ثبت کنید. دقت کنید که اندازه ها را برای هر کودک در پرسشنامه مربوط به خودش ثبت نمایید. پیش از ثبت اندازه ها نام و شماره ردیف کودک در برگه فهرست خانوار را بررسی کنید.			
AN1	نام و شماره شناسایی فرد اندازه گیری کننده :	نام:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
AN2	نتیجه اندازه گیری قد و وزن	۱ قد یا وزن و یا هر دو اندازه گیری شد. ۲ کودک در محل نبود. ۳ کودک یا مراقب اجازه اندازه گیری نداد. ۴ سایر (مشخص کنید) _____ ۵ ۶	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
AN3	وزن کودک	کیلو گرم	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	وزن اندازه گیری نشد	۹۹.۹	
AN4	قد کودک	۱ قد خوابیده (سانتی متر) ۲ قد ایستاده (سانتی متر)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	سن کودک را از روی AG2 کنترل کنید:	قد اندازه گیری نشد	۹۹۹۹/۹
	☐ کودک کمتر از ۲ سال دارد ☐ قد را خوابیده اندازه بگیرید ☐ کودک ۲ سال یا بیشتر دارد ☐ قد را ایستاده اندازه بگیرید.		
AN5	ادم مشاهده و ثبت کنید.	بررسی شد	۱ ادم وجود دارد. ۲ ادم وجود ندارد. ۳ نامطمئن ۴ ۵ ۶ ۷ بررسی نشد (دلیل را ذکر کنید) _____

AN6. آیا کودک دیگری واجد شرایط اندازه گیری در خانوار هست؟

بلی خیر

ضمن تشکر از تمام شرکت کنندگان ، مصاحبه با این خانوار را تمام کنید.

تمام پرسشنامه های این خانوار را یک جا جمع کرده و بررسی کنید که آیا تمام شماره های شناسایی روی هر صفحه قید شده است یا خیر.

تعداد مصاحبه های انجام شده را با برگه اطلاعات خانوار تطبیق دهید.

لوازم تن سنجی در هر تیم

- ترازوی دیجیتالی با ظرفیت ۱۵۰ کیلوگرم و با دقت ۱۰۰ گرم که با ۴ عدد باتری ۱.۵ ولتی کار می کند.
- ✓ روزانه ترازو جهت اطمینان از دقت آن باید با استفاده از وزنه شاهد امتحان شود.
- قد سنج تخته ای برای سنجش قد تا ۱۳۰ سانتی متر

● نکات مربوط به آماده سازی و نگهداری ترازو:

✓ ترازو را در یک سطح سخت قرار دهید.

✓ ترازو در دور از تابش آفتاب، محل خیلی سرد و محل خیلی گرم قرار دهید.

✓ دقت کنید ترازو با تغییرات دمایی سازگار شود.

✓ سعی کنید به ترازو ضربه وارد نشود.

✓ اوزان بیش از ۱۵۰ کیلو را با ترازو وزن نکنید.

- نکات کلی در سنجش قد و وزن:
- ✓ در هنگام مراجعه به خانوار برای قرار دادن ترازو و قد سنج به دنبال محل مناسبی باشید.
- ✓ از تجمع افراد در محل جلوگیری کنید.
- ✓ لباس کودک را به حداقل ممکن کاهش دهید.
- ✓ وجود نور کافی برای اطمینان از خواندن صحیح اندازه ها مهم است.
- ✓ اندازه گیری ها را در ابتدای مصاحبه انجام ندهید.

✓قد و وزن کودکان را یک به یک اندازه گیری کنید.

✓بهتر است با کودکان بزرگتر شروع کنید.

✓جهت حفظ ایمنی کودک و خودتان لازم است که در هنگام اندازه گیری هر دو دست شما آزاد باشد (خودکار و پرسشنامه ها را کنار بگذارید)

✓در عین حفظ آرامش خود، محکم باشید. برای مادر توضیح دهید که می خواهید چه کاری را انجام دهید.

• نحوه اندازه گیری وزن :

اگر کودک خیلی کوچک باشد و یا نتواند بایستد، کودک باید در بغل مادر/ مراقب باشد و با استفاده از کلید مخصوص اندازه گیری انجام شود. برای اینکار:

۱. از مادر/ مراقب می خواهیم روی ترازو بایستد.
۲. کلید مخصوص را فشار می دهیم.
۳. مادر از ترازو پایین می آید تا کودک را بغل کند.
۴. مجدا مادر به همراه کودک روی ترازو قرار می گیرد. در این حالت وزن کودک نمایش داده می شود.

• در شرایط زیر قد و وزن را اندازه گیری نکنید:

✓ امتناع مادر

✓ ناراحتی و گریه شدید کودک

✓ بد شکلی اندام و یا نقص عضو کودک

در این مورد باید قد و وزن را اندازه بگیرید ولی آن را ثبت نکنید، بلکه در پرسشنامه نقص عضو و یا بدشکلی اندام را یادداشت کنید.

- اگر کودک دیگری با همین شرایط وجود داشت، مادر / مراقب کودک دیگر را در آغوش می گیرد و سپس بر روی وزنه می ایستد. در این حالت نیز فقط وزن کودک نمایش داده می شود.

- توجه کنید که ترازو در همین حالت باقی می ماند تا زمانی که :
کلید را مجددا فشار دهید.

۲ دقیقه از آخرین توزین گذشته باشد.

• نحوه اندازه گیری قد:

سنجش قد توسط دو نفر انجام می شود.

قبل از شروع باید سن کودک مشخص را مشخص کنیم:

✓ اگر کمتر از ۲ سال دارد، و یا سن دقیق کودک مشخص نیست و قد کمتر از ۸۵ سانتی متر است، قد به صورت خوابیده اندازه گیری می شود.

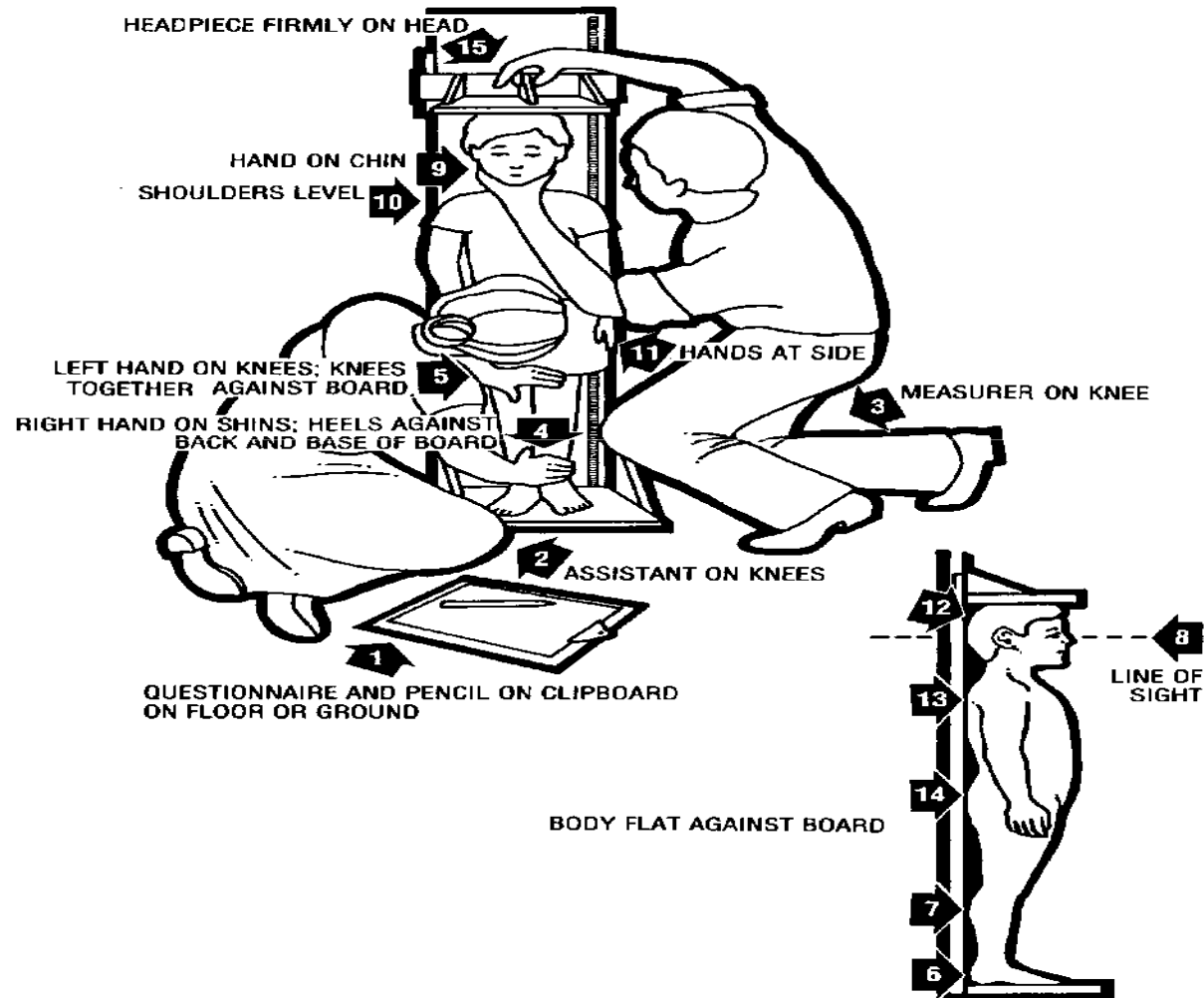
✓ اگر بیش از ۲ سال است، و یا سن دقیق کودک مشخص نیست و قد بیشتر از ۸۵ سانتی متر است، قد به صورت ایستاده اندازه گیری می شود.

● اندازه گیری قد در حالت ایستاده:

۱. تخته را در روی یک سطح صاف قرار دهید.
۲. از مادر/ مراقب بخواهید کفش های کودک را در بیاورد و اگر موی کودک بافته شده و مزاحم اندازه گیری است، آن را باز کند.
۳. از مادر بخواهید کودک را به جلوی تخته بیاورد و به حالت زانو زدن بنشیند.
۴. دستیار در سمت راست کودک روی دو زانو قرار بگیرد.
۵. در سمت چپ کودک روی زانوی راست قرار بگیرید.
۶. دستیار پاهای کودک را صاف کرده و به روی دیواره پشتی تخته بچسباند. دست راست را بالای وزک پا روی ساق کودک و دست چپ را روی زانوهای کودک گذاشته و آنها را به تخته بچسباند.
۷. از کودک بخواهید مستقیم به جلو نگاه کند (خط نگاه افقی)

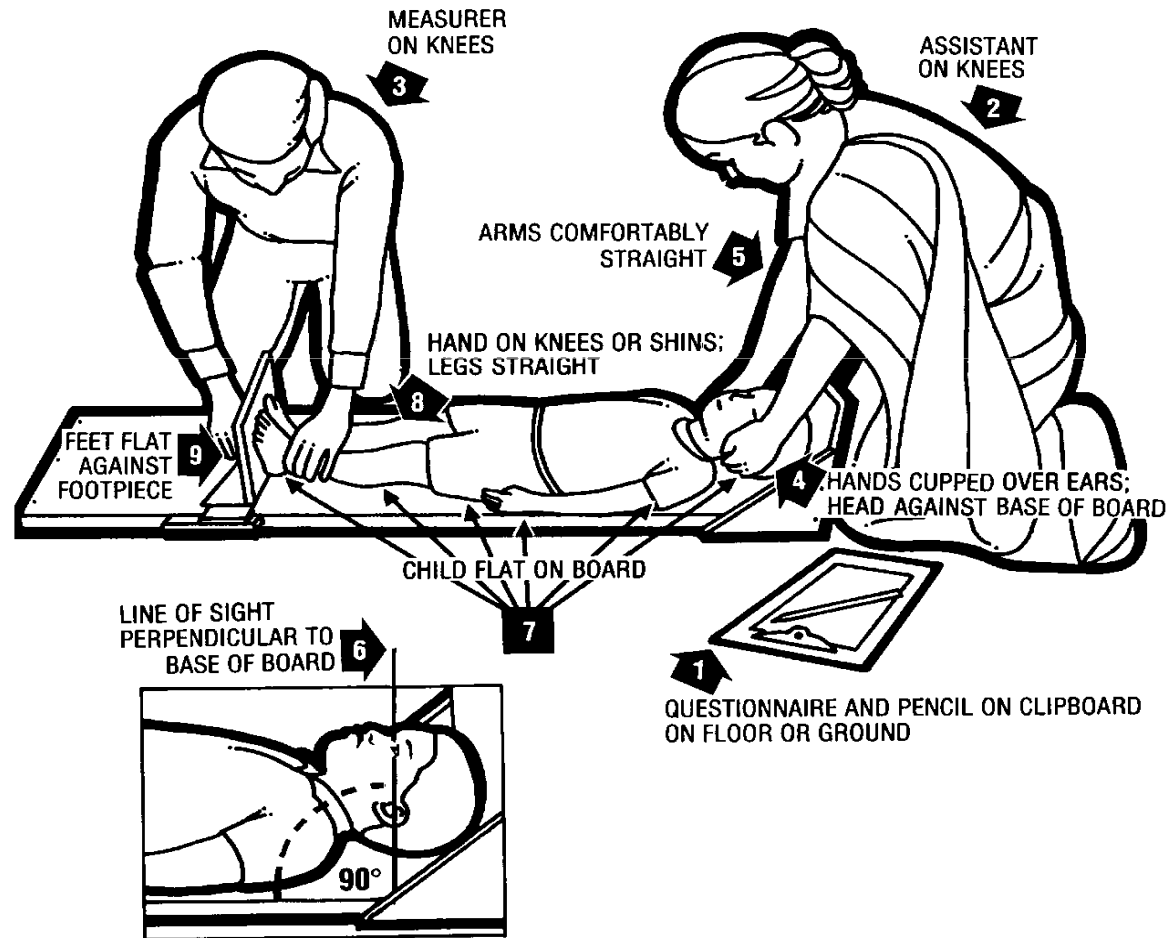
۸. کف دست را زیر چانه کودک بگذارید (فک کودک را فشار ندهید و دهان و گوشش را نپوشانید) مطمئن شوید که شانه ها تراز هستند و دستها در طرفین بدن قرار دارند.
۹. با دست ارست قطعه بالایی تخته را پایین بیاورید تا روی سر کودک قرار گیرد.
۱۰. بررسی وضعیت کودک و در صورت نیاز اصلاح آن
۱۱. اندازه تا یک دهم اعشار بخوانید و به دستیار اعلام کنید.
۱۲. قطعه بالایی را ا روی سر کودک بردارید. اندازه فوراً باید ثبت شود.

اندازه گیری قد کودک در حالت ایستاده

- اندازه گیری قد در حالت خوابیده:
- ۱. تخته را در روی یک سطح صاف قرار دهید.
- ۲. دستیار پرسشنامه و خودکار را روی زمین بگذار دو پشت قاعده تخته دو زانو بنشیند.
- ۳. در سمت راست کودک زانو بزنید به طوری که بتوانید قطعه پایی را با دست راست بگیرید.
- ۴. با کمک مادر، کودک را روی تخته بخوابانید.
- ۵. اگر مادر نقش دستیار را ندارد از او بخواهید تا در سمت مقابل شما زانو بزند و در آرام کردن کودک کمک کند.
- ۶. دستیار دستهایش را به شکل کاسه روی گوش های کودک قرار دهد. خط نگاه کودک عمود بر زمین باشد.
- ۷. اطمینان از اینکه کودک صاف روی تخته خوابیده است و بعد دست چپ روی ساقپای کودک یا روی زانو قرار داده و آنها را به تخته بچسبانید و با دست راست قطعه پایی را محکم به پای کودک بچسبانید.
- ۸. اندازه را بخوانید.

اندازه گیری قد کودک در حالت خوابیده

شاخص بخش تن سنجی

شاخص	صورت کسر	مخرج کسر
شیوع کم وزنی	تعداد کودکان زیر ۵ سال که: (الف) وزن آنها در فاصله ای بیش از ۲ انحراف معیار از میانگین وزن کودکان هم سن آنها بر اساس استاندارد سازمان جهانی بهداشت باشد (کم وزنی متوسط و شدید). (ب) وزن آنها در فاصله ای بیش از ۳ انحراف معیار از میانگین وزن کودکان هم سن آنها بر اساس استاندارد سازمان جهانی بهداشت باشد. (کم وزنی شدید)	تعداد کل کودکان کمتر از ۵ سال

شاخص بخش تن سنجی

شاخص	صورت کسر	مخرج کسر
شیوع کوتاه قدی	کودکان زیر ۵ سال که: الف) قد آنها در فاصله ای بیش از ۲ انحراف معیار از میانگین قد متناسب با سن بر اساس استاندارد سازمان جهانی بهداشت باشد (کوتاه قدی متوسط و شدید). ب) قد آنها در فاصله ای بیش از ۳ انحراف معیار از متوسط قد متناسب با سن بر اساس استاندارد سازمان جهانی بهداشت باشد (کوتاه قدی شدید)	تعداد کل کودکان کمتر از ۵ سال

شاخص بخش تن سنجی

شاخص	صورت کسر	مخرج کسر
شیوع لاغری	کودکان زیر ۵ سال که: الف) وزن آنها در فاصله ای بیش از ۲ انحراف معیار از میانگین وزن کودکان هم قد آنها بر اساس استاندارد سازمان جهانی بهداشت باشد (لاغری متوسط و شدید). ب) وزن آنها در فاصله ای بیش از ۳ انحراف معیار از میانگین وزن کودکان هم قد آنها بر اساس استاندارد سازمان جهانی بهداشت باشد (لاغری شدید).	تعداد کل کودکان کمتر از ۵ سال

